

Lihtne kontaktdermatiit – etiopatogeneees ja kliiniline pilt

Kreete Teng
Helen Linnas

Lihtne kontaktdermatiit

ehk ärritus on naha normaalne füsioloogiline reaktsioon vastusena keemiliste, füüsikaliste, mehhaaniliste ja bioloogiliste tegurite toimele.

Etioloogia

- Keemilised ained (nahahooldusvahendid, koduskeemia)
- Keskkonnas levivad nõrgad ärritajad – seebid, sünteetilised pesuvahendid ja vesi.
- Ärritajateks võivad veel olla
 - taimemahl (küüslauk, sibul, teravili)
 - toiduained (kalad, krevetilised, liha)
 - füüsikalised ja keemilised tegurid (kuumus, külm, niiskus, klepplaastrid, hõõrdumine, metallitõlm, klaasvatt, tsement)

Etioloogia

- **Nõrgad ärritajad** kutsuvad nahapõletiku esile, kui toimivad nahale korduvalt või pika aja jooksul
- **Tugevad ehk absoluutsed ärritajad** (happed, alused, eeterlikud õlid) tekitavad tugeva põletiku juba esimesel kontaktil.

Patogenees

- Kahjustavad otseselt epidermise ja pärisnaha rakke → vallandavad tsütokiinide produktsiooni.
- Keratotsüütidest pärinevad põletikumediaatorid moduleerivad mitmete teiste rakkude liikuvust ning funktsioone.
- Kontaktdermatiit võib tekkida igal inimesel.
- Naistel esineb sagedamini, kuna puutuvad ärritajatega tihedamini kokku kui mehed.
- Põletiku intensiivsus sõltub anatomsilisest piirkonnast kuhu ärritaja toimib.

Kliiniline pilt

- Ulatub mõõdukast ja kiiresti mööduvast erüteemist raskete keemiliste põletusteni.
- Kaebusteks võib olla torkimis või põletustunne.
- Kroonilise dermatiidi korras naha tihenemine ja liigne kuivus või kaasnevate lõhede puhul valu.

Vormid

- Ärritusreaktsioon
- Akuutne lihtne kontaktdermatiit
- Keemiline põletus
- Krooniline e kumulatiivne lihtne kontaktdermatiit

Ärritusreaktsioon

- Nahapõletik väga tagasihoidlik ja kiiresti mööduv.
- Tagasihoidlik erüteem või vähene ketendus, mis kaob 1-2 päevaga.
- Etioloogilisteks teguriteks nõrgad ärritajad.

Akuutne lihtne kontaktdermatiit

- Etioloogiliseks teguriks tugev ärritaja või söövitav kemikaal või mõne keemilise aine või füüsikalise teguri lühiaegne kuid korduv toime.
- Kaebusteks põletustunne, harva nahasügelemine.
- Nahalööve on monomorfne ja teeb oma arengus läbi kindlad staadiumid:
 - erütematoosne
 - papuloosne
 - vesikuloosne
 - erosiivne
 - koorikuline
 - skvamoosne

Erüteem ja paapulid

Keemiline põletus

- Etioloogiline tegur: kõrge kontsentratsiooniga happed ja alused.
- Pöördumatud kahjustused juba lühiaegse kontakti korral.
- Piirkondades, kuhu sattus kemikaal tekib mõne minuti jooksul valulik erüteem → villide teke → nekroos.
- Kollete kuju on ebakorrapärane.

Krooniline e kumulatiivne lihtne kontaktdermatiit

- Tekib ärritajate korduval mõjumisel.
- Etioloogilised tegurid: nii nõrgatoimelised keemilised ühendid kui ka süütuna näivad füüsikalised faktorid.
- Tavaliselt on tegemist mitmete tegurite toime kumuleerumisega.
- Mikroärritajav võivad olla põhjuseks, miks nahapõletik ei parane.
- Tüüpiliseks kohaks labakäed → sõrmede siseküljed → labakäe dorsaalpind ja küljed → peopesad.
- Väljakujunenud juhtudel on labakäed kogu ulatuses punetavad, infiltreeritud ja ketendavad, kohati on lõhesid.

Tänan kuulamast!